

Taiteilija Leena Salmelan 20 vuotta sitten aloittamaa remonttia viimeistelee Tero Salmela perheineen

## Marttilan nuori isäntä



Salmelan Marttila sijaitsee Vetelin Räyringissä. Remontin myötä vuonna 1886 rakennettu talo sai tuoreen punamullan ylleen. Tero Salmela keittiön ikkunassa. KP/EMILIA KANGASLUOMA



Sanni Aho

### RÄYRINKI (KP)

Kesällä 2013 **Leena Salmelan** omistaman synnyinkotinsa Marttilan talon pihapiirin oli täysin villiintyneen orapihlajan vallassa. Pihaan ei päässyt autolla ennen kuin puskat oli niitetty kumoon ja sittenkin, kun pääsi, niin auton rengas puhkesi piikkeihin.

Sinä kesänä tapahtui paljon. Orapihlaja-aita niitettiin. Leena sopi suullisesti veljenpoikansa **Tero Salmelan** kanssa siitä, että Tero ottaisi Marttilan talon vastaan ja remontoisi sen. Lauantaina maalattiin punamullalla päärakennusta, Tero valkoisiin pukeutuneena.

– On se Luojan lykky, että saatiin Marttila remonttiin, Leena huokaisi maalauspuuhia katellen.

– Olenko minä se enkeli Gabriel, joka kaiken pelastaa, tuumi Tero takaisin.

Leena kuoli äkillisesti sunnuntaina 20.8.2013. Oli tarkoitus, että arkimaanantaina Tero ja Leena olisivat ryhtyneet luovutuspapereita tekemään.

### Riittävän hullu remonttiin

Marttilan talo on siirretty paikalleen Salmelaan vuonna 1938 Isostakylästä. Talo on kuitenkin rakennettu vuonna 1886. Nimensä talo sai isännältään, Leenan isältä ja Teron tutalta Martilta. Talo ei ole Perhonjokilaakson alueelle tyypillinen sivukamaritupa, vaan Tero kuvailee sitä ”kaksifooninkiseksi talonpoikaistaloksi, jonka kuisti edustaa salmelalaista tyyli-suuntaa”.

Virallisesti Tero on nyt ollut Marttilan isäntä huhtikuusta lähtien, kun Leenan kuolinpesä luovutti hänelle talon. Leenalle Marttila oli siirtynyt vuonna 1983, kun isänsä Martti kuoli. Sisaruksia oli muitakin: Paavo, Pirkko-Liisa, Taisto ja Antti, mutta kukaan muu ei halunnut synnyinkotiaan ottaa vastaan, kun kaikki asuivat muualla.

Niin asuu Terokin, Paavon poika. Serkkuja on muitakin, mutta Teron mukaan vain hän ”oli riittävän hullu” vastaamaan Leenan tarjoukseen Marttilan isännyydestä. Tero on syntynyt Kouvolassa ja asuu nyt kihlattunsa **Hanna Rossin** kanssa Hyvinkäällä. Kesät Keski-Pohjanmaalla kuuluivat Teron lapsuuteen, vaikka vähitellen Marttilasta tuli vain paikka, jossa pistäydettiin Leenan luo kahville matkalla Lohtajalle suvun kesämökille.

Marttilassa Tero oli ennen tapahtumarikasta kesää käynyt 2000-luvun alussa ja talon viimeisimpänä asukkaana Leena muutti Marttilasta pois 90-luvun alussa. Ensin Finnilään, sitten kunnalle vuokralle meijerille, josta tuli taiteilijakoti Leenan Linna. Meijeriltä Leena muutti vielä Haukilahden perukoille Villa Monttuun eläkepäiviksi.

Ennen lähtöään Marttilasta Leena oli aloittanut remontin. Tuvan lattiat oli purettu ja samoin pinkopahvit seinistä.

– Se oli varmaan talon pelastus. Rakennus sai hengittää kaikki ne vuodet tyhjillään, arvelee Tero.

– Leena oli taiteilija, muotoilee **Paavo** selitykseksi remontin keskeytymisestä.

### Insinöörin lähestymistapa ikkunaprojektiin

Talon remonttia aloitettiin tuolloin kesällä 2013, mutta täydessä käynnissä se oli viime kesänä. Suurin työ oli ikkunaruuutujen tekeminen perinteisin menetelmin.

Vanhjoja karmeja hyödynnettiin sen verran mitä pystyttiin, mutta suurin osa tehtiin itse ja Tero insinöörinä kehitti siihen oman tekniikkansa. Siihen kuului piirtämistäkin - tosin suunnitteluohjelma autoCadilla.

– Leena teki tauluja, minä ikkunoita.

Talon 77 ikkunan projektia vauhditettiin kutsumalla kyläläiset pokatalkoisiin hiomaan ja maalamaan. Talkoot olivat myös samalla tapa tutustua naapureihin paremmin, mutta hyvin Tero on paikkansa löytänyt.

– Kuvittelin olleeni keravalainen, koska olen siellä asunut nuoruuteni. Nyt minusta on tullut räyrinkiläinen.

Yllätyksiäkin on tullut vastaan, sillä alakerran hirsistä kiskottujen naulojen määrä yllätti. Teron äiti **Kati** kertoo, että naulat oli lyöty seinään sitä mukaa, kun hirsiseiniä peittänyt levy alkoi repsottamaan tai pullistamaan. Salmelat kertovat, että nauvoja kiskottiin seinistä ämpärikaupalla.

Paljon työtä talon eteen ovat tehneet jo eläkkeellä olevat Teron vanhemmat. Viime kesinä Paavo ja Kati ovat käyneet kotonaan Vääkysssä lepäämässä ja Marttilassa on tehty pitkää päivää erityisesti silloin, kun Tero on tullut viikonlopuksi.

– Saattoi olla, että vanhemmilleni rakennettiin vanhainkoti, Tero sanoo salmelalaiseen tyyliin.

Isot asiat ovat Marttilassa valmiina. Talo ja vanha seitsemän lehmän navettarakennus on maalattu, ne ikkunanpokat ovat paraatikunnossa, sisällä on uusi keittiö, lattiat on uusittu ja vahattu, sekä sähköt on tehty uusiksi koko taloon. Leena oli vuosikausia maksanut tyhjiin olevan Marttilan sähköliittymästä, vaikka talon sähköt olivat katkenneet vuosia sitten, kun korkea kuljetus oli kulkenut Viisteentietä - joskus. Marttila on remontoitu lähinnä kesäkäyttöön.

On hissiyhtiö Koneen kehityspäällikkönä toimivalla Terolla mielessä myös taiteilijamaista hulluttelua talon tulevista remonteista. Navetan lantalaan saisi esimerkiksi tehtyä hienon terassin.

Remonttia Marttilassa tehneiden parissa on viime vuosina pyörinyt lentävä lause ”teh-dään tuo sitten kolmen vuoden päästä”. Että silloin sitten.



Marttilan vintille on kunnostettu vasta Paavon huone, jonka viimeisin asukas oli Tero Salmelan isä Paavo. Muuten tila on jännittävässä kunnossa, täynnä elettyä elämää.



Kihlattu Hanna Rossi sekä Teron vanhemmat Kati ja Paavo Salmela ovat olleet suureksi avuksi remontissa.



Leenan siveltimet on tuotu Villa Montusta Marttilaan. Ne odottavat vintillä pääsyä paraatipaikalle.



Hyväkuntoiset hirret on jätetty esille. Keittiössä kaunis vanha hirsiseinä luo tunnelmaa.

## Kommentit

Uutisella ei ole vielä yhtään kommentteja

Nimimerkki
<input type="text"/>
Kommentti
<input type="text"/>
<input type="button" value="Lähetä"/>

## Salmelat ovat tarinankertojia

Kun Salmelan suku tapasi Leenan hautajaisissa, juttua riitti. Tuntui, että tarinat tulisi koota johonkin.

– Huomasimme, että olisimme tarvinneet Leenaa tarinoita kertomaan. Hän oli siinä paras, Tero kertoo.

Jotain suvulla oli jo valmiina, sillä Sulo Salmela tallensi 1900-luvun alussa tarinoita kasaan kirjaansa ”Elämän tilkkutäkki”. Silloin hengissä olivat vielä vanhat parrat tarinoita kertomassa.

– Näistä tarinoista Marttilan kartanon sivujen pohjana ovat Sulon tarinat, sanoo Tero Salmela.

Nettisivuista tuli Leenan hautajaisten jälkeen tarinapankki, kun Jorma Salmela, Veli Salmela, Inkeri Nurminen, Saara Pyllkänen, Kari Salmela ja Eija Salmela keräsivät omia tarinoitaan. Sivusto on laaja ja sieltä voi tarkemmin tutustua myös Marttilan remonttiin kuvien kera.

Tero ylläpitää myös Leenan omaa nettisivustoa, jossa noin viikottain julkaistaan jokin Leenan pilapiirros. On mistä valita, sillä Leenan piirroksia on digitoitu 1700 kappaletta.

www.salmelankartano.fi ja www.leenasalmela.fi